

ת"פ 58973/12/22 - מדינת ישראל נגד עבדאל סלאם עתמאן אבו חמיד

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 58973-12-22 מדינת ישראל נ' אבו חמיד
תיק חיצוני: 438336/2022

לפני המאשימה
נגד הנאשם
כבוד השופטת ג'ויה סקפה שפירא
מדינת ישראל
עבדאל סלאם עתמאן אבו חמיד

ב"כ המאשימה עו"ד דקלה מנחם

ב"כ הנאשם עו"ד נטלי אוטן

החלטה

כללי

1. היום לפני שנה, ביום 27.12.2022, הוגש כתב אישום נגד הנאשם, שכלל אישום אחד, ובו יוחסו לו עבירות הסעה שלא כדין והפרעה לעובד ציבור.
2. כעבור כחודשיים, ביום 19.02.2023, הודיעה המאשימה על תיקון כתב האישום, שבמסגרתו האישום הראשון הפך להיות האישום השני והוספה לו עבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה. כן נוסף לכתב האישום אישום נוסף, האישום הראשון, שבו יוחסו לנאשם עבירות הסעה שלא כדין, סיוע לניסיון כניסה לישראל שלא כדין, איומים, שיבוש מהלכי משפט, נהיגה ללא רישיון ומתן היתר לנהיגה למי שאין לו רישיון לסוג הרכב.
כתב האישום תוקן על פי ההודעה.
3. ביום 14.5.23 התקיים דיון לפני סגן הנשיא, כב' השופט מינטקביץ', ובמהלכו בית המשפט העיר הערותיו בדבר אופן ניסוח כתב האישום המתוקן. בעקבות הערות אלה הגישה המאשימה ביום 21.5.23 כתב אישום שתוקן בשנית.
4. בפתח הדיון שהתקיים ביום 1.6.23 הודיעה המאשימה על תיקון נוסף של כתב האישום, והגישה כתב אישום מתוקן בשלישית (בפרוטוקול נכתב בשגגה כי מדובר בכתב אישום מתוקן ברביעית, והיה זה כתב האישום הרביעי

במספר שהוגש בתיק).

5. לפני בקשת המאשימה לתקן את כתב האישום בפעם הרביעית בדרך של הוספת שלושה עדים: שני עורכי תעודות עובד ציבור ושוטרת שפעלה להוצאת תעודות עובד הציבור. הבקשה לתיקון הוגשה לאחר ובעקבות השלמת חקירה שהמאשימה ערכה בחודש אוגוסט 2023.
6. הבקשה לתיקון רביעי של כתב האישום הוגשה ביום 14.09.2023. היא לא הוגשה כבקשה עצמאית, אלא נכתבה בסעיף 7 לתגובת המאשימה לבקשת ב"כ הנאשם לדחיית הדיון. שלא כמקובל, לתגובה/בקשה לא צורף עותק מכתב האישום המתוקן שאותו מבקשת המאשימה להגיש, אם בקשתה תתקבל.
7. בשל הדרך שבה הוגשה הבקשה, כסעיף בתוך תגובה לבקשה לדחיית דיון, לא ניתנה בה החלטה עצמאית. הבקשה נותרה תלויה ועומדת עד היום, ובדיון שהתקיים היום, ביקשה המאשימה לדון בה.
8. כאמור, מדובר בבקשה המבוססת על השלמת חקירה שבוצעה ביום 27.08.2023, באישור ראש יחידת תביעות ש"י. ב"כ המאשימה הודתה בהגינות כי השלמת החקירה בוצעה לאחר שנהל משא ומתן בין הצדדים, שבמסגרתו נחשפה המאשימה לעובדה כי חסרות בתיק תעודות עובד ציבור המלמדות על מעמדם של הנוסעים שהוסעו. לשיטת המאשימה, מדובר בהשלמה טכנית, שבוצעה בלחיצת כפתור בלבד, ואין מדובר בתוספת של חומר חקירה מהותי.
9. ב"כ הנאשם מתנגדת לבקשה. נטען כי מדובר בבקשה שהוגשה לפני כשלושה חודשים, לא הועברה להגנה ולא צורף לה עותק מכתב האישום המתוקן שאותו מבקשת המאשימה להגיש. עוד נטען כי לא הוצג אישור של ראש יחידת התביעות לביצוע השלמת החקירה, וכן נטען כי מכל מקום, לא מדובר בהשלמה טכנית, אלא בהשלמה מהותית שהצורך לבצעה קם לאחר שהצדדים ניהלו משא ומתן בנוגע לתיק, בסיוע בית המשפט, ולאחר שסגן הנשיא, כב' השופט מינטקביץ', שלפניו התקיים הדיון, ציין בפני המאשימה את הקשיים הראייתיים הנובעים מהעדרן של תעודות עובד ציבור. נטען כי מאז הגשת הבקשה לתיקון כתב האישום חלף זמן רב, שמהלכו המאשימה לא ביקשה לקבל החלטה, וכי תיקון כתב האישום בנסיבות אלה פוגע בהגנת הנאשם ויוביל לכך שאף נאשם או סניגור לא יסכימו עוד לנהל משא ומתן עם רשויות התביעה ולחשוף לפניהן קשיים העולים מתוך התיקים.

דיון והכרעה

10. לאחר ששקלתי את הבקשה, את נסיבות הגשתה ואת עמדות הצדדים ונימוקיהם, מצאתי לדחות אותה ולא להתיר תיקון נוסף של כתב האישום. להלן אפרט נימוקי;
11. תכליתו של ההליך הפלילי היא בירור האמת. על כן, לרוב, יש לגלות גמישות מסוימת במתן אפשרות לתיקון כתב אישום לאחר הגשתו, בפרט כאשר מדובר בתיקים שהיקף חומר החקירה בהם הוא גדול מאד, או בתיקים שיש בהם מורכבות עובדתית או משפטית, וכאשר חומרי החקירה שאליהם מתייחס התיקון, הם חומרי חקירה שעמדו לעיון

הנאשם כבר מראשית הדרך, אך משום מה, לא קיבלו ביטוי בכתב האישום שהוגש.

12. שונים הם פני הדברים כאשר מדובר בבקשת תיקון הנשענת על השלמת חקירה שנעשתה לאחר הגשת כתב האישום.

הכלל הוא, כי יש להשלים את כל פעולות החקירה טרם הגשת כתב האישום. ביצוע פעולות חקירה לאחר הגשת כתב האישום הוא אירוע חריג, שיש להימנע ממנו, ומטעם זה נדרש אישור הגורם המוסמך לבצעו. במאמר מוסגר אציין, כי לא הוצג לפני האישור של ראש יחידת התביעות לבצע את השלמת החקירה, ואולם, אני סומכת ידי על הצהרת ב"כ המאשימה, שלפיה אישור כזה אמנם קיים בתיק. על האשימה להעמיד את האישור לעיון ההגנה.

13. כאמור, ביצוע השלמת חקירה לאחר הגשת כתב האישום הוא עניין חריג, והבעייתיות שבמהלך שכזה מתחדדת כאשר מדובר בהשלמת חקירה שהיא השלמה מהותית.

14. אין בידי לקבל את הטענה, כי השלמת החקירה שבוצעה במקרה דנן היא השלמה טכנית בלבד. אמנם, שליפת תעודות עובד ציבור כרוכה בפעולה שהיא טכנית במהותה, איתור ושליפת מסמכים מתוך מאגר מידע של רשות האוכלוסין וההגירה. עם זאת, משקלם של מסמכים אלו הוא גדול, חשוב ומהותי, שכן הם נועדו להוכיח יסוד מרכזי מיסודות העבירה של הסעה שלא כדין. בהעדרם, ככלל, לא ניתן להוכיח יסוד זה. אוסיף כי במקרה דנן, מדובר בכתב אישום המתייחס להסעת עשרות נוסעים, אשר על פי הנטען, היו שוהים בלתי חוקיים. עובדה זו הובילה לכך שהשלמת החקירה הניבה למעלה ממאה עמודים של ראיות חדשות, שלא נאספו טרם הגשת כתב האישום, וממילא הועברו להגנה רק כתשעה חודשים לאחר פתיחת ההליכים.

15. הציפייה מתובע המגיש כתב אישום היא, כי טרם הגשת כתב האישום יערוך בדיקה בדבר קיומה של תשתית ראייתית להוכחת כלל יסודות העבירות שבהן מואשם הנאשם ואשר מקימה סיכוי סביר להרשעתו בהן. במקרה דנן, מדובר בחומר ראיות טריוויאלי, שצריך היה להיות בתיק החקירה כבר בעת הגשת כתב האישום המקורי, והעדרו הוא טעות שניתן וצריך היה לגלות אותה כבר באחד מארבעת המקרים הקודמים שבהם הוגש כתב אישום בתיק זה. הדברים נאמרים ביתר שאת בשעה שאין מדובר בתיק שהוא גדול במיוחד, מורכב או סבוך מבחינה עובדתית או משפטית, אלא בשני אירועים נקודתיים שהתמונה העובדתית והמשפטית ביחס אליהם אמורה להיות ברורה ופשוטה.

16. הקושי המרכזי בנוגע לבקשה לתיקון רביעי של כתב האישום נובע מהעובדה שהשלמת החקירה בוצעה לאחר שב"כ הנאשם חשפה בפני התביעה את קו ההגנה שלה והתייחסה לקשיים ראייתיים בתיק, ולאחר שבדיון שהתקיים ביום 01.06.2023, לפני כב' השופט מינטקביץ, גם בית המשפט עצמו ערך בירור של התשתית הראייתית בתיק והעיר הערותיו לצדדים. בנסיבות אלה, תיקון כתב האישום בעקבות השלמת החקירה עלול לפגוע באופן ממשי ביכולתו של הנאשם להתגונן. שהרי **"נדבך מרכזי בהגנתו של הנאשם הוא יכולתו להשיב תשובה מלאה לאישום ללא חשש שהדבר יפעל לרעתו וישמש נגדו"** (ר' ת"פ (י-ם) 31593-06-23 מדינת ישראל נ' עג'אג' (נבו 14.08.2023) והפסיקה הנזכרת שם).

17. עוד יש להוסיף, כי להתנהלות המאשימה, אשר כמוה אירעה, זה לא מכבר, גם במסגרת ת"פ 31593-06-23 הנ"ל, עשויות להיות השלכות רוחב, שיובילו לכך שנאשמים ובאי כוחם ימעטו או ימנעו באופן מוחלט מלקיים שיח כלשהו עם המאשימה בנוגע לסיום תיקים ללא צורך בשמיעת ראיות, מתוך חשש ששיח זה יוביל למקצה שיפורים מצד התביעה בדמות השלמות חקירה שתבוצענה לאחר הגשת כתב האישום ולבקשות חוזרות ונשנות לתיקון כתב האישום.

18. בשולי הדברים, אך לא בשולי חשיבותם, מצאתי לציין כי באופן כללי, התביעה נוהגת להגיש בקשות רבות מאוד לתיקון כתבי אישום לאחר הגשתם, עד כי קיים קושי לאתר תיקים הנידונים לפני בית משפט זה, שבהם לא התבקש לפחות תיקון אחד של כתב האישום לאחר הגשתו, בשל טעויות כאלה ואחרות שהתגלו בקריאה נוספת שלו.

בית המשפט התייחס לא פעם ולא פעמיים להתנהלות המאשימה בכל הנוגע לאופן עריכת כתבי האישום, לעובדה כי לא נעשית בדיקה סדורה של עדים הנחוצים להוכחת האשמה, כי לא תמיד נכללים בתיאור העובדות כל יסודות העבירות, או כל הפרטים הנדרשים על פי החוק, לטעויות לשוניות, טעויות עריכה ופיסוק וטעויות הדפסה, אשר יוצרים תחושה כי כתבי האישום מוגשים כלאחר יד, מבלי שנערכה להם אפילו הגהה. תיק זה הוא דוגמא מובהקת נוספת להשלכותיה האפשריות של התנהלות זו.

19. לנוכח האמור לעיל, הבקשה לתיקון כתב האישום נדחית.

20. המזכירות תעביר העתק ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, ט"ו טבת תשפ"ד, 27 דצמבר 2023, בהעדר הצדדים.